

“Ik ga voor amusement ook naar het theater”

Yoni Vermeire en Renske Olearnik zitten in vwo vijf van de Nijmeegse Scholengemeenschap Groenewoud (NSG). Yoni gaat na haar eindexamen theater-, film- en televisiewetenschappen studeren, “... want voor de toneelschool heb ik niet genoeg talent”. Renske wil geneeskunde gaan studeren. Bij het horen van ‘cultuur’ denken ze vooral aan theater. “Maar,” zegt Yoni, “dat komt omdat wij samen heel veel naar theatervoorstellingen gaan.” Naast theater is cultuur óók naar musea gaan, meedoen aan het voordrachtfestival, film, kunst en zelf toneel spelen. “En muziek valt er ook onder,” voegt Renske toe. We praten over invloeden, stimulanzen, smaak, voorkeuren en activiteiten. Yoni en Renske over cultuur en alles wat daarbij hoort.

Merlijn Elst	“Het zit wel in mijn familie” Yoni en Renske worden enthousiast als ze praten over kunst en cultuur. Ze vinden het “... gewoon leuk”, maar een goed toneelstuk bijvoorbeeld kan ook een ‘inspiratiebron’ zijn. “En het stemt je vaak tot nadenken. Niet tot dieper nadenken, maar tot meer nadenken. Het geeft nieuwe ideeën.” Zelf ‘kunst maken’ doen ze niet, vinden ze. “Vroeger wel,” zegt Renske, “maar tegenwoordig niet meer. Ik heb wel geschilderd, daar heb ik me wel mee beziggehouden, maar ik heb daar nu geen tijd meer voor.” Ook Yoni maakt niet echt zelf kunst. “Het zit wel in mijn familie. Mijn zus is twee weken geleden aangenomen op de kunstacademie, voor mode, mijn moeder heeft de kunstacademie gedaan en ze geven allebei tekenen en handvaardigheid. We gaan ook heel vaak naar musea toe, dus ik ben er wel mee bezig. Maar zelf doe ik niets. Ja, ik schrijf wel af en toe voor de lol gedichtjes. Maar dat is meer voor mezelf dan voor anderen.” De oorsprong van haar interesse in cultuur ligt bij het theater waar haar vader als vrijwilliger werkte: “Hij nodigde daar allemaal theatergezelschappen uit en die kwamen dan spelen voor kinderen. Dat was vaak op zondagmiddag en dan ging ik mee met mijn zussen om gezellig te helpen en om naar de voorstellingen te kijken natuurlijk. Dat vond ik altijd heel leuk.” Renske ging met haar ouders minder naar het theater: “We gingen wel af en toe naar de schouwburg, maar vaker naar de dierentuin.” Ze verklaart haar interesse voor muziek: “Mijn moeder heeft tien jaar pianoles gehad en kan dus goed piano spelen. Ik heb zelf ook

vijf jaar les gehad en ben nu weer begonnen. Maar,” vervolgt ze, “mijn interesse voor het theater, voor film, voor die kant, is ontstaan bij *Het klankbord*, twee, drie jaar geleden.”

Voor Yoni is *Het klankbord* ook een belangrijke stap geweest: “Ik ging vroeger natuurlijk nooit ergens alleen heen. Dat is pas begonnen met *Het klankbord*.” *Het klankbord* is een initiatief van een stichting die bemiddelt tussen het onderwijs en instellingen voor kunst en cultuur. Omdat er bij de makers van kunstzinnige en culturele producties belangstelling is voor de mening van leerlingen, heeft de stichting klankbordgroepen opgericht. Deze groepen bestaan uit ongeveer twintig leerlingen van verschillende scholen (twee per school) en zijn verdeeld over verschillende disciplines. Yoni en Renske gaven zich twee jaar geleden op voor de theatergroep en werden uitgenodigd. Met deze klankbordgroep gingen ze ongeveer één keer per maand naar een voorstelling, maar omdat ze het zelf zo leuk vonden gingen ze al snel één keer per twee weken. “Met *Het klankbord* ga je achteraf, met bijvoorbeeld een acteur, of een regisseur, proberen het stuk te analyseren en te bespreken hoe je het vond,” zegt Renske.

Ook het zogenaamde ‘kunstmenu’ is een stimulans geweest om naar het theater te gaan, zegt Renske. “Je haalt een kunstkaart bij de bibliotheek, met

een flyer, en daar staan allerlei toneelstukken, concerten of tentoonstellingen op. Je kan dan bijvoorbeeld voor twee-vijftig of vijf gulden naar een toneelstuk of een film. En dat doen wij heel vaak.”

“Het ligt hier op school heel erg aan jezelf”

De school biedt voldoende mogelijkheden op het culturele vlak, vinden Yoni en Renske.

“Maar,” denken ze, “het ligt hier op school heel erg aan jezelf. Als je zelf geïnteresseerd bent en zegt dat je iets meer wilt en op zoek bent, dan heb je de mogelijkheid om heel veel te doen. Alleen, als je het niet interessant vindt, dan wordt het ook niet opgelegd.”

Zo houdt het vak drama op na het tweede jaar, maar krijgt wel iedereen de mogelijkheid zich, gratis, op te geven voor toneel: “Dan ga je buiten de school verder.” Het animo daarvoor wisselt erg: “Het ene jaar gaan heel veel mensen toneel doen, en het andere jaar heel weinig,” zegt Yoni. Renske gaat verder: “Bij ons deed niemand het. Bij ons werd drama ook gezien als een vak waarbij je even pauze kon gaan houden.”

Zowel Yoni als Renske hebben geen tekenen of handvaardigheid meer, dus daar kunnen ze weinig van zeggen. Het vak muziek zit heel goed in elkaar, meent Yoni, ook al heeft ze het zelf niet als examenvak. “En, als je muzikaal bent, kan je hier echt heel veel doen. Er zijn muziekavonden en muzische avonden. Dat zijn hele leuke avonden. Mensen kunnen zich daarvoor opgeven en dan wordt het gezellig gemaakt in de aula. Je kan komen kijken en vaak is het heel druk.” Leerlingen uit alle klassen kunnen zich voor deze avonden opgeven en op die manier zelf muziek maken. Je moet wel snel zijn, anders zit het vol. Renske legt uit: “De muziek-

avond is een beetje klassiek, met af en toe serieuze liedjes en de muzische avond is vooral muziek, maar met bijvoorbeeld ook toneelstukjes tussendoor.” “De muzische avond is ook maf,” zegt Yoni, “je kan alles doen wat je wil. Wij hebben vorig jaar, als voordracht, een gedicht gedaan.” En Renske: “Wij hebben een heel dom liedje gedaan, van *De Leeuwenkoning*. Het was wel mooi, maar eigenlijk ook heel grappig. Je moet wel echt zingen. Playbacken is niet de bedoeling.”

Als het in de les aan de orde komt, gaat Renske voor het vak Latijn wel eens met haar klasgenoten, acht in totaal, naar een toneelstuk of een museum. Zo zijn ze naar de Teneeter-voorstelling van Antigone geweest. Daarnaast worden er bij de andere vakken die Yoni en Renske hebben, weinig kunstzinnige of culturele dingen gedaan. “Ja, vorig jaar hebben we een filmproject gehad,” zegt Yoni, “toen gingen we naar de film toe met de hele klas, naar Witness. Een hele oude film. Bij de bioscoop zeiden ze dan ook: ‘Twintig jaar geleden kwamen ze hier ook al naar Witness kijken’.” Het project stelde niet zoveel voor, vinden Yoni en Renske. “Iedereen kreeg een boekje met vragen over ‘de close-up’ en dat soort zaken.”

Poëzie, “... die van heel vroeger, die hele oude”, krijgt aandacht binnen literatuurgeschiedenis. “Maar bij poëzie is het net als bij andere dingen. Er is vorig jaar een workshop geweest voor mensen die op een actieve manier bezig wilden zijn met poëzie. Met een leraar Nederlands van deze school konden ze gedichten schrijven en die werden op de kerstavond, ook een soort muziekavond, gepresenteerd,” zegt Yoni. Renske:

“Dat gaat dus via Nederlands, maar het is niet vóór Nederlands. Maar,” zegt ze, “het lijkt nu of deze school heel weinig aan cultuur doet en eigenlijk doen we heel veel aan cultuur. Je hebt het voordrachtfestival en er zijn denk ik wel vijf toneelgroepen. Er zijn gewoon veel mensen die zich daarvoor opgeven. En aan muziek en handvaardigheid wordt heel veel gedaan. Midden in de aula staan heel vaak tentoonstellingen, dat zijn allemaal werkstukken.”

“Klassieke kunst, dat moet je niet te veel doen”

De moderne kunst is duidelijk favoriet. Hoewel het buitenland met zijn overblijfselen uit oude culturen toch ook wel trekt. “Als ik naar musea ga,” zegt Yoni, “dan houd ik meer van moderne kunst, dan van die echt oude schilderijen. Maar ik ben nu twee jaar in Italië op vakantie geweest en dan vind ik al die kleine stadjes en die kerkjes wel weer heel mooi. Maar als je hier in Nederland kijkt, dan vind ik de moderne kunst wel mooier. Dat geldt ook voor toneelstukken.” “Klassieke kunst,” vult Renske aan, “dat moet je niet te veel doen. Heel af en toe vind ik dat wel leuk, bijvoorbeeld naar het Louvre gaan. En afgelopen zomer zaten we in Spanje en zo’n museumpje van Picasso, dat was ook

niet modern, maar wel heel leuk.” Yoni beaamt dat en doet de ‘klassieke kunstwerken’ vervolgens af als “... dingen die je gewoon moet zien”. Yoni en Renske brengen het gesprek zo snel mogelijk weer terug bij ‘hun’ theater. Dat theater is zó breed, dat het eigenlijk nog heel lang duurt voordat je daar echt een mening over kan gaan vormen, aldus Renske. “Je weet ook niet in welke hoeken je moet gaan zoeken en welke soorten theater er zijn. Ik kom er nu bijvoorbeeld achter dat cabaret ook hartstikke leuk is. Dat is voor een deel toeval, maar omdat je er mee bezig bent, leer je ook steeds meer kanten kennen. Je leert ook wat je niet leuk vindt.” Eén ding is duidelijk: hun mening zal weinig beïnvloed worden door vrienden, want van hun vriendengroep zijn Yoni en Renske degenen die het meest naar theater en film gaan. “En ik heb gewoon mijn eigen mening. Misschien dat doordat Yoni iets zegt mijn mening wel kan veranderen, maar het is vooral mijn eigen mening.” “Bij mij is het zo,” zegt Yoni, “mijn ouders namen me zó vaak mee naar musea, en nu nog steeds wel, want dat vind ik gewoon leuk, dat mijn mening daardoor natuurlijk wel onbewust beïnvloed wordt. Ze gaan natuurlijk wel naar bepaalde musea en naar bepaalde dingen kijken. Maar als ik nu om me heen kijk naar de keuzes die je hebt, dan vind ik die dingen ook gewoon mooi.”

“Een toneelstuk is directer, veel dichterbij”

Samen discussiëren Yoni en Renske graag over hetgeen ze gezien hebben. Was het goed, mooi, leuk, of juist niet en waarom? Maar wat is het toch dat dat theater zo boeiend maakt? Yoni: “Ik ga liever naar een toneelstuk toe, dan naar een film of museum. Film is vaak realistischer dan toneel. Dat vind ik misschien ook

wel leuk aan toneel, het gekke.” “Ik weet niet of dat het is,” zegt Renske, “maar een toneelstuk is directer, veel dichterbij dan een film. Het kan fout gaan. En omdat het vaak gek is en zo anders, vraag je je eerder dingen af als: Waarom is dit zo? Waarom hebben ze voor dit kostuum gekozen? Waarom hebben ze voor dat decor gekozen?” Toch is dit niet haar belangrijkste motivatie om naar een toneelstuk te gaan, denkt Renske. “Je krijgt ook de mogelijkheid er zelf iets mee te doen. Je kan zelf toneel gaan spelen. Dat staat veel dichterbij dan bijvoorbeeld zelf een film gaan maken. Yoni: “Ik ga meer omdat ik het gewoon heel leuk vind. Ik ga voor amusement ook naar het theater. En het is ook een beetje een inspiratiebron, als je zelf ergens mee bezig bent, bijvoorbeeld met voordracht. Als je iets heel tofs ziet, denk je ‘dat wil ik ook, dat ga ik ook zo doen’.” Renske lacht om het woord ‘inspiratiebron’, en zegt vervolgens: “Het stemt je vaak tot nadenken. Niet tot dieper nadenken, maar tot meer nadenken. Het geeft nieuwe ideeën. En ik ga veel sneller dan een paar jaar geleden een mening vormen over iets, ook bijvoorbeeld over een boek. In het begin, in de brugklas, vond ik theater best stom, ik ging echt niet naar een toneelstuk. En nu vind ik het gewoon heel leuk. Dat is echt veranderd.”

“Je krijgt zó’n ongelooflijk applaus. Dat is een machtig gevoel”

Yoni en Renske zijn gevraagd door jeugdtheatergezelschap *Teneeter*, dat, vindt Yoni, “altijd wel goede stukken heeft”, mee te doen met de net opgerichte jongerengroep. Ze hebben nu één bijeenkomst gehad en kunnen zelf toneel gaan schrijven en spelen: “We mogen zelf teksten schrijven en andere teksten, liedjes en krantenknipsels zoeken en dat moeten we uitwerken, vormgeven en presenteren.”

Vanuit de klankbordgroep zijn Yoni en Renske al vaak naar voorstellingen van *Teneeter* geweest. Bovendien hebben ze al een keer een dag meegedraaid voor een stuk in de krant. Renske legt uit: “We zaten in de redactie van de school voor een bijdrage in *De Gelderlander*. We moesten eerst een thema vinden en wij vonden het leuk om over theater en film te schrijven. Dus wij bellen *Teneeter* op om te vragen of we daar een keertje iets mogen doen. En toen vroeg ze of we een dag mee wilden lopen. We hebben allemaal repetities gezien en meegegeten. Dat was heel leuk.” Yoni en Renske doen ook, net als vorig jaar, mee met het voordrachtfestival in Nijmegen. Zij vertegenwoordigen samen met zeven andere leerlingen, die zich hiervoor opgegeven hebben, de eigen school en moeten ongeveer drie kwartier vullen met hun voordrachtskunsten. Het thema van dit jaar moesten ze baseren op het decor. Bij dit thema hebben ze gedichten gezocht die ze vervolgens zijn gaan analyseren en verdelen. “Maar,” zegt Renske, “het mogen ook liedjes zijn.” “Het gaat om teksten,” voegt Yoni toe, “liedjes zijn eigenlijk ook gewoon teksten. Je kan ook een stuk gebruiken dat je zelf geschreven hebt of dat uit een boek komt.” Van november tot maart oefenen ze iedere vrijdagmiddag. Maar ze hebben het er graag voor over, want zelf voordragen of spelen is een ‘machtig gevoel’. Renske: “Het is een heel groot verschil om zelf te spelen, dan om naar iets toe te gaan. Dat is veel passiever. Het is veel indrukwekkender voor mij om zelf iets te doen. Het voordrachtfestival vorig jaar was voor mij het toppunt. Gewoon dat je daar staat, je bent klaar, je gaat naast elkaar staan en buigen en je krijgt zó’n ongelooflijk applaus. Dat is een machtig gevoel.” ■

Merlijn Elst is werkzaam bij het bureau
Tekst & Uitleg uit Nijmegen